

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

Leadership of Administrators Affecting the Effectiveness of Teacher Performance in Primary Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1

พรทิพา สีหาคุณ¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินดา ลาโพธิ์² ดร.สุรัตน์ ดวงชาตม³

Pornthipa Sihakun¹ Asst. Prof. Dr. Jinda Lapho² Dr. Surat Duagchatom³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607–610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้จำนวน 327 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 99 คน และครูผู้สอนจำนวน 285 คน จากโรงเรียนจำนวน 99 โรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t-test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แบ่งออกเป็น

ดังนี้ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แบ่งออกเป็นดังนี้ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}Course teacher in Master of Education Program And Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: พรทิพา สีหาคุณ, kungsihakun@mail.com

รับเมื่อ 20 มีนาคม 2565 แก้ไข 20 พฤษภาคม 2565 ตอรับ 25 พฤษภาคม 2565

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{XY} = 0.642$)

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มี 6 ด้าน คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างมีอิทธิพล ด้านคิดวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนา ด้านกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านวิสัยทัศน์ที่เห็นเหตุการณ์ ด้านการพัฒนาทีมและองค์การ และด้านแรงจูงใจเพื่อเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y' = 0.682 + 0.320 X_4 + 0.216 X_2 + 0.210 X_6 + 0.143 X_3 + 0.166 X_5 + 0.110 X_1$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z' = 0.306 Z_4 + 0.218 Z_2 + 0.234 Z_6 + 0.162 Z_3 + 0.203 Z_5 + 0.135 Z_1$$

7. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มี 6 ด้าน คือ 1) ผู้บริหารควรมีความคิดทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) ผู้บริหารควรมีการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเหมาะสม 3) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็น 4) ผู้บริหารใฝ่เรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี 5) ผู้บริหารเห็นความสำคัญของทีมงานและ 6) ผู้บริหารมีความสามารถจูงใจผู้ร่วมงาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine, compare, identify the relationship, determine the predictive power, and establish guidelines for developing administrators' leadership affecting the effectiveness of teacher performance in primary schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 384 participants, including 99 school administrators, and 285 teachers from 99 schools, classified by positions, school sizes, and work experience, working under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was calculated by using Krejcie and Morgan Table. The instruments for data collection were a set of 5-rating scale questionnaires. The statistics for data analysis included percentage, mean, standard deviation, Independent Samples t-test, One-Way ANOVA, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:

1. The administrators' leadership was at a high level.
2. The effectiveness of teacher performance in schools was at a high level.
3. The comparison results revealed that the administrators' leadership, as perceived by school administrators and teachers, classified by positions, school sizes, and work experience was different at the .01 level of significance.
4. The comparison results revealed that the effectiveness of teacher performance in schools, as perceived by school administrators and teachers, classified by positions, and work experience showed a difference at the .01 level of significance. In terms of school sizes, there was no difference.
5. The administrators' leadership was positively correlated with the effectiveness of teacher performance in schools at a moderate level with a correlation coefficient (r_{xy}) of 0.642.
6. The administrators' leadership affecting the effectiveness of teacher performance in schools consisted of six aspects: transformational influence, critical thinking aiming at resolving problems for development, intellectual

stimulation, modern visions, team development and organization, goal motivation, at the .01 level of significance. The equation could be summarized in raw scores and standardized scores as follows: $Y' = 0.682 + 0.320 X_4 + 0.216 X_2 + 0.210 X_6 + 0.143 X_3 + 0.166 X_5 + 0.110 X_1$, and $Z' = 0.306 Z_4 + 0.218 Z_2 + 0.234 Z_6 + 0.162 Z_3 + 0.203 Z_5 + 0.135 Z_1$, respectively.

7. The proposed guidelines for developing the leadership of administrators affecting the effectiveness of teacher performance in schools comprised six aspects: 1) Administrators should have innovative ideas to keep up with developments, 2) Administrators should be able to think analytically and synthetically, 3) Administrators should encourage colleagues' opportunities to express their opinions, 4) Administrators should be knowledge seekers and keep pace with technological advancement, 6) Administrators should recognize the importance of team members, and 6) Administrators should be able to motivate colleagues.

Keywords: Administrators' Leadership, Effectiveness of Teacher Performance

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายในเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงการแข่งขัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีความหลากหลายหลายนั้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบท และโครงสร้างการบริหารของการบริหารจัดการศึกษาภายใต้สาระแห่งบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยยึดหลักของการมีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 3)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหารงาน ซึ่งในปัจจุบันการบริหารองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชนต่างเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องทำการพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อจะได้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารแก่องค์การให้มากขึ้นเพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อองค์การนั้นโดยตรงแล้ว ยังทำให้องค์การสามารถปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จแห่งอนาคตต้องเป็นบุคคลที่นำเชื่อถือมีความสามารถในการบริหารองค์การและระบบบริหารภายในองค์การจะต้องมีประสิทธิภาพด้วยการสร้างองค์การที่มีความสามารถ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557, หน้า 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 175 โรงเรียน จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งตั้งกระจายอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนในเขต

7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกุดบาก อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอต่างฮอย อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพธิ์นาแก้วและ อำเภอภูพาน ซึ่งมีข้าราชการครูสอนทั้งหมด 2,100 คน ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่ตั้งไว้หยุดชะงักไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง และคณะครูที่ทำงานบางส่วนในสถานศึกษายังไม่เข้าใจแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน รวมทั้งการประเมินการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร สภาพชุมชน สังคม ที่เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนครูที่สอนไม่ตรงตามกลุ่มสาระ ครูไม่ครบชั้น การบริหารองค์กรที่ไม่เป็นระบบทำให้การดำเนินงานของบุคลากรทางการศึกษาไม่เกิดสภาพคล่องตัว ทำให้เกิดการล่าช้า บางโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไม่เต็มตามศักยภาพ จึงเป็นปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากต้องเร่งแก้ไข โดยอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ มีศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจ ผู้อื่นให้คล้อยตามวัตถุประสงค์ได้ เพื่อให้การบริหารจัดการองค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2563, หน้า 136)

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำการวิจัยใน เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดสภาพคล่องตัว โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการแสดงออกทางพฤติกรรม การประสานงานกับบุคลากรในองค์กรให้สามารถทำงานร่วมกันให้งานเกิดคุณภาพ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างความสามัคคีให้กับครูทุกคนในโรงเรียนให้มีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

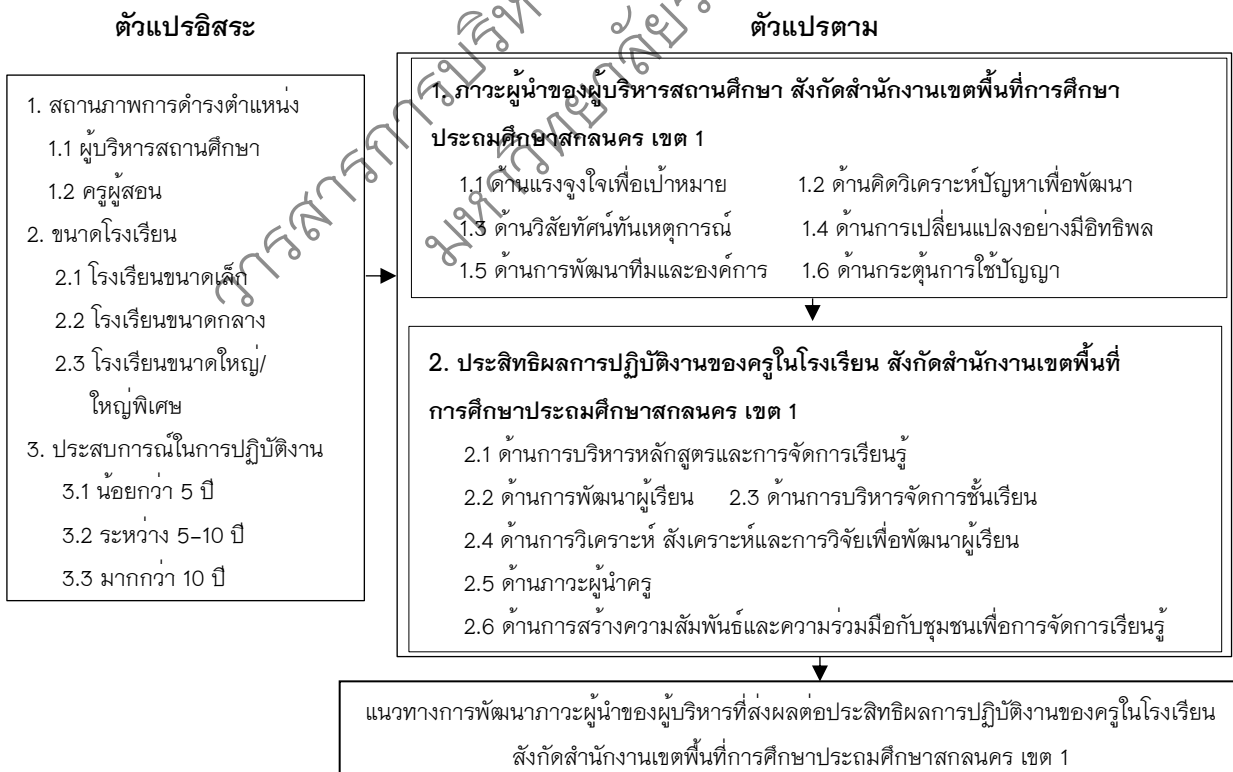
คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านใดบ้างที่มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
7. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 175 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 169 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,931 คน รวมทั้งสิ้น 2,100 คน (ข้อมูล: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้จำนวน 327 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 99 คน และครูผู้สอน 285 คน จากโรงเรียนจำนวน 99 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ 50% (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 41) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้
1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
 2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 384 ฉบับ โดยวิธีการส่งแบบสอบถามออนไลน์ และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับ ทั้งหมด 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test ชนิด Independent samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) หรือ LSD. ตามความเหมาะสม หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis) และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก
3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า
 - 3.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 3.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 3.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า
 - 4.1 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 4.2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน
 - 4.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน พบว่า มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X) กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{XY} = 0.642$) ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้ง 6 ด้าน และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.470–0.574
6. อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีจำนวน 6 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ โดยมีจำนวน 5 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยรวม (Y) ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างมีอิทธิพล (X_4) ด้านคิดวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนา (X_2) ด้านกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_6) ด้านวิสัยทัศน์ทันเหตุการณ์ (X_3) ด้านการพัฒนาทีมและองค์การ (X_5) และมีจำนวน 1 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

(Y) ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านแรงจูงใจเพื่อเป้าหมาย (X_1) ซึ่ง ตัวแปรทั้ง 6 ด้านนี้ สามารถรวมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 45.6 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.27134

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y' = 0.682 + 0.320 X_4 + 0.216 X_2 + 0.210 X_6 + 0.143 X_3 + 0.166 X_5 + 0.110 X_1$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z' = 0.306 Z_4 + 0.218 Z_2 + 0.234 Z_6 + 0.162 Z_3 + 0.203 Z_5 + 0.135 Z_1$$

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านมีความคิดทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเหมาะสม 3) ด้านเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็น 4) ด้านใฝ่เรียนรู้ เท้าทันเทคโนโลยี 5) ด้านพัฒนาทีม 6) ด้านจูงใจผู้ร่วมงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้นควรส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและประจวบเหมาะเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรนำเอาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างมีอิทธิพล เป็นตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุดต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารในด้านดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้ครูผู้สอนได้เกิดการพัฒนาตนเอง แสดงศักยภาพความรู้ความสามารถในการทำงานจนได้รับความสำเร็จและส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์วลัญช์ นันทยทวิกุล. (2557). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37 (4), 103-112. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/49197/40832>
- ภัทราภา วงศ์พันธ์. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการดำเนินงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เมธิญา นนท์ศรี. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง เขต 35*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2563). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 - 2564*.
- สุดาทิพย์ ถวิลไพโร .(2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนันธิณี ม่วงเนียมและจิตติมา วรธนศรี. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21 (1), 307-318.
- สุวิมล โตปิ่นใจ. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. งานนิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.